

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань правової політики

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-35-84

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих правил повернення та стягнення судового збору (реєстр. № 8046 від 19 вересня 2022 року)

За дорученням Голови Верховної Ради України від 19 вересня 2022 року Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 27 жовтня (протокол № 102) проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих правил повернення та стягнення судового збору (реєстр. № 8046 від 19 вересня 2022 року) (далі - Законопроект), поданий народним депутатом України Масловим Д.В. та іншими народними депутатами України, та встановив таке.

Згідно з пояснювальною запискою прийняття Законопроекту дозволить забезпечити наповнення спеціального фонду Державного бюджету України додатковими коштами за рахунок судового збору, сприятиме свідомій та відповідальній реалізації скаржниками їхнього права на касаційне оскарження рішень судів першої та апеляційної інстанцій, а також надасть змогу судам, які є головними розпорядниками коштів Державного бюджету України, поставати стягувачами за рішеннями про стягнення судового збору, штрафу (як засобу процесуального примусу), які ухвалені такими судами, та видавати виконавчі листи (накази) для їх виконання.

Законопроектом пропонується внести зміни до частини другої статті 7 Закону України «Про судовий збір», передбачивши, що в разі відмови у відкритті касаційного провадження у справі або повернення касаційної скарги судовий збір повертається в розмірі 50 відсотків від сплаченої під час подання відповідної касаційної скарги суми. Законопроектом пропоровано також викласти абзац другий частини четвертої статті 15 Закону України «Про виконавче провадження» в новій редакції, визначивши, що за рішеннями про стягнення судового збору, про накладення штрафу (як засобу процесуального примусу), що ухвалені судами, які відповідно до бюджетного законодавства України мають статус головних розпорядників коштів Державного бюджету України,

стягувачем є суд, який ухвалив відповідне рішення. Законопроектом запропоновано також викласти в нових редакціях абзац перший частини першої статті 373 Кодексу адміністративного судочинства України, абзац перший частини першої статті 431 Цивільного процесуального кодексу України, абзац перший частини першої статті 327 Господарського процесуального кодексу України, встановивши, що виконання судового рішення про стягнення судового збору до спеціального фонду Державного бюджету України здійснюється на підставі виконавчого листа, виданого судом, який ухвалив відповідне рішення.

Законопроект змістовно пов'язаний з проектом Закону про внесення змін до статті 4 Закону України "Про судовий збір" щодо зміни граничної межі ставки судового збору за подання до суду окремих процесуальних документів (реєстр. № 8047).

Розглядаючи даний Законопроект, Комітет з питань правової політики виходить з такого.

У Конституції України зазначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), в Україні визнається і діє принцип верховенства права, закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частини перша-друга статті 8).

Фінансове забезпечення належних умов для функціонування судів і діяльності суддів є конституційним обов'язком держави (стаття 130 Конституції України), а встановлення окремого порядку фінансового та організаційного забезпечення діяльності судів — одна з гарантій незалежності суддів як носіїв судової влади. Ураховуючи критичний стан недофінансування судової системи, особливої уваги набуває такий складник забезпечення здійснення судочинства та функціонування органів та установ в системі правосуддя, як наявність спеціальних джерел для фінансування потреб судів. На сьогодні основними джерелами наповнення спеціального фонду державного бюджету, кошти якого спрямовуються на забезпечення органів та установ у системі правосуддя в Україні, є сплата та стягнення судового збору, звернення застави в дохід держави.

Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу визнав положення Законопроекту такими, що регулюються національним законодавством країн-членів Європейського Союзу та не підпадають під дію міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (далі – ГНЕУ) за результатами аналізу положень Законопроекту № 8046 висловило свої зауваження та пропозиції до нього. Зокрема, ГНЕУ звертає увагу на те, що судові витрати, до яких належить і судовий збір, за своїм змістом, це

витрати, які пов'язані з розглядом та вирішенням судом справи. У випадку ж повернення касаційної скарги або відмови у відкритті касаційного провадження такого розгляду та вирішення спору, по суті, не відбувається.

Міністерство фінансів України у своєму висновку зазначає, що в цілому підтримує запропоновані Законопроектом законодавчі ініціативи, однак вважає за необхідне виключити із законопроекту положення щодо внесення змін до Закону України «Про судовий збір» посилаючись на те, що прийняття рішення про повернення скарги без розгляду не є затратним і не потребує фінансових ресурсів на розгляд справи по суті.

Державна судова адміністрація України у своєму висновку в цілому підтримує проект Закону, однак для забезпечення фінансування потреб судів пропонує статтю 1 Закону доповнити положенням про те, що зміни до Закону України можуть вноситися виключно законами про внесення змін до Закону України "Про судовий збір". Також Державна судова адміністрація України пропонує передбачити у Законопроекті, що у певних випадках судовий збір повертається в розмірі переплаченої суми; у випадках відмови у відкритті провадження у справі або повернення заяви / скарги, судовий збір повертається в розмірі 50 відсотків від сплаченої суми при поданні відповідної заяви / скарги; в інших випадках – повністю.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини за результатами опрацювання Законопроекту підтримує його за умови врахування зауважень та пропозицій.

Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Крім того, члени Комітету зазначили про необхідність застосування положень статті 116 Регламенту Верховної Ради України під час розгляду доопрацьованого законопроекту, оскільки є необхідність внесення змін до інших частин ст. 7 Закону України «Про судовий збір».

Обговоривши Законопроект, відповідно до статей 93, 111 Регламенту Верховної Ради України, Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України включити до порядку денного восьмої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих правил повернення та стягнення судового збору (реєстр. № 8046 від 19 вересня 2022 року), поданий народним депутатом України Масловим Д.В. та іншими народними депутатами України, і за результатами розгляду в першому читанні прийняти його за основу.

2. Звернутись до Голови Верховної Ради України з пропозицією оголосити на пленарному засіданні під час розгляду проекту Закону про

внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих правил повернення та стягнення судового збору, поданий народним депутатом України Масловим Д.В. та іншими народними депутатами України, відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України, про необхідність внесення пропозицій і поправок щодо виправлень, уточнень, усунення помилок та/або суперечностей у тексті зазначеного законопроекту, інших структурних частин законопроекту та/або інших законодавчих актів, що не були предметом розгляду в першому читанні та відповідають предмету правового регулювання законопроекту.

3. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити заступника Голови Комітету Павліша П.В.

Голова Комітету

Д.В. МАСЛОВ

